GUSÜL

Tanımı:

- Gusl, yıkanmak manâsına gelen iğtisâl'in karşılığıdır. Gasl yıkamak demektir. Gusl'ün (yıkanmanın) hakikatı: "Suyun âzâlar üzerinden akması" diye tarif edilmiştir. Âlimler, şerî guslün tamam olması için âzâların "elle de ovulması gerekli midir?" diye ihtilaf etmiş, ekseriyet, "Bu, vacib değildir" demiştir.
- Abdest gibi gusül de esasen hükmî-dinî temizlenme ve arınma vasıtasıdır. Böyle olmakla birlikte bunların maddî temizlenmeyi de sağladığı, ayrıca birçok tıbbî yararlar içerdiği de inkâr edilemez. Guslün insan sağlığı açısından önemi ve yararı Doğulu ve Batılı ilim adamlarınca ayrı ayrı dile getirilmiş, boy abdesti temizliği müslüman milletlerin belirgin özelliği, İslâm medeniyetinin beden temizliğine ve

sağlığına verdiği önemin âdeta simgesi olmuştur. Gusül ile, hayız, nifas ve cünüplük halinin vücutta bırakabileceği maddî bir kalıntı ve bulaşıklar iyice temizlenmiş olur.

- Ayrıca gusül, cünüplük halinin vücutta yol açacağı yorgunluk ve gevşekliği giderme, bedende yeni bir denge kurma, kan dolaşımını düzene koyma ve kişiyi hükmî kirlilikten kurtararak ibadet atmosferine hazırlama gibi beden ve ruh sağlığı açısından birçok yararı içinde barındırır. Buna ilâve olarak, bilinebilen veya bilinemeyen birçok hikmet ve fayda taşıdığı inancıyla Allah'ın bu emrini yerine getiren mümin Allah'a kayıtsız şartsız itaat etmenin haz ve sevabına kavuşur.

Guslün Farziyeti:

- Aşağıdaki ayetler cünüplük halinde gusül abdesti almanın farz olduğunu ifade etmektedir.

- وَإِنْ كُنْتُمْ جُنُبًا فَاطَّهَّرُوا

- ***Eğer cünüp iseniz iyice temizlenin!***[1]

[1] Maide, 6.

- يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَقْرَبُوا الصَّلَاةَ وَأَنْتُمْ سُكَارَى حَتَّى تَعْلَمُوا مَا تَقُولُونَ وَلَا جُنُبًا إِلَّا عَابِرِي سَبِيلٍ حَتَّى تَغْتَسِلُوا

- ***Ey iman edenler! Sarhoş iken ne dediğinizi bilinceye kadar ve yolculuk hali hariç cünüp iken yıkanıncaya kadar namaza yaklaşmayınız!***[2]

[2] Nisa, 43.

Guslü Gerektiren Durumlar:

- Rasulullah buyurdu ki:

- إذَا جَلَسَ بَيْنَ شُعَبِهَا اَرْبَعِ ثُمَّ جَهَدَهَا فقَدْ وَجَبَ الْغُسْلُ[.زاد في رواية:]وَإنْ لَمْ يُنْزِلْ[.وَعِنْدَ أَبِي دَاوُدَ، بَعْدَ قَوْلِهِ اَرْبَعِ:]فَأَلْزَقَ الْخِتَانَ بِالْخِتَانِ فَقَدْ وَجَبَ الْغُسْلُ[.

- *"Erkek, kadının dört uzvu arasına çöker ve kadına mübâşeret ederse gusül vacib olur."* Bir rivayette de şu ziyade var: *"...İnzal olmasa bile."* Ebû Dâvud'un rivayetinde dört uzvu kelimesinden sonra *"..hitana (sünnet mahalli) hitanı kavuşturursa, gusül vacib olur"* denmiştir.[3]

[3] Buhari, Müslim, Ebu Davud.

- Hz. Âişe anlatıyor:
- سُئِلَ عَنِ الرَّجُلِ يَجِدُ الْبَلَلَ وَلَمْ يَذْكُرْ اِحْتِلَامًا.
- "Rasulullah’a, "Bir kimse elbisesinde ıslaklık bulsa, ancak ihtilam olduğunu hatırlamasa (yıkanması gerekir mi?)" diye sorulmuştu.
- قَالَ: يَغْتَسِلُ
- *"Evet, yıkanmalıdır!"* diye cevap verdi.
- وعَنِ الرَّجُلِ يَرَى أَنْ قَدِ احْتَلَمَ، لَا يَجِدُ بَلَلاً؟
- Sonra, ihtilam olduğunu görüp de, yaşlık göremeyen kimseden soruldu:

- قَالَ لَاغُسْلَ عَلَيْهِ.
- *"Ona gusül gerekmez"* dedi.
- قَالَتْ أُمُّ سُلَيْمٍ: وَالْمَرْأَةُ تَرَى ذَلِكَ، أَعَلَيْهَا غُسْلٌ؟
- Ümmü Süleym sordu: "Bunu kadın görecek olursa, gusül gerekir mi?"
- قَالَ: نَعَمْ. اَلنِّسَاءُ شَقَائِقُ الرِّجَالِ .
- Buna da: *"Evet! Kadınlar, erkeklerin emsalleridir!"* diye cevap verdi."[4]

---

[4] Ebu Davud, Tirmizi.

Guslü Gerektiren Durumların Açıklaması:

- Cünüplük, hayız ve nifas halleri guslü gerektiren üç temel sebeptir. Ancak bu durumdaki kimselerin dinen necis sayıldığı anlamına gelmez. Mümin necis olmaz.
- Bu sebepledir ki, cünüp olan, hayız ve nifas gören kimselerin hükmî kirliliği, onların namaz, tilâvet secdesi, Kâbe'yi tavaf, Kur'an'ı eline alma ve Kur'an okuma, mescide girme gibi belirli ibadetleri yapmak için gerekli ruhî ve mânevî hazırlığa sahip olmadıkları anlamına gelir.
- Bundan dolayı cünüp kimsenin oruca devam etmesi veya namaz vaktine kadar yıkanmayı geciktirmesi günah sayılmayıp namazın kılınabileceği son vakit öncesinde gusletmesi farz görülmüştür.

Müslüman Pis Olmaz:

- Ebû Hüreyre Medine'de Rasulullah ile karşılaştığı sırada cünüp olduğu için, hemen gidip yıkanıp gelir. Gelince Rasulullah:
- أَيْنَ كُنْتَ يَا أَبَا هُرَيْرَةَ؟
- *"Ey Ebû Hüreyre neredeydin?"* diye sorar.
- كُنْتُ جُنُبًا فَكَرِهْتُ أَنْ أُجَالِسَكَ وَأنَا عَلَى غَيْرِ طَهَارَةٍ
- "Ben cünüptüm, pis pis sizinle oturmak istemedim" cevabını verince
- Rasulullah (sas) şöyle buyurur:
- سُبْحَانَ اللَّهِ! إنَّ الْمُؤْمِنَ لَا يَنْجُسُ
- *"Sübhânallah! Müslüman pis olmaz!"*[5]

---

[5] Buhari.

Guslün Geciktirilmesi:

- "Hz. Enes'in anlatıyor:
- أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ طَافَ عَلَى نِسَائِهِ بِغُسْلٍ وَاحِدٍ.
- Rasulullah’ın tek bir gusülle, bütün hanımlarını dolaştığı olmuştur.[6]

[6] Buhari, Tirmizi.

- Ebû Râfi (ra) anlatıyor:
- أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ طَافَ ذَاتَ يَوْمٍ عَلَى نِسَائِهِ وَيَغتَسِلُ عِنْدَ هَذِهِ وَعِنْدَ هَذِهِ.
- "Rasulullah, bir gün bütün hanımlarına uğradı. Her birisinin yanında ayrı ayrı yıkandı. Kendisine şöyle sordum:
- يَا رَسُولَ اللَّهِ أَلَا تَجْعَلُهُ غُسْلًا وَاحِدًا آخِرًا؟
- "Ey Allah'ın Resulü dedim, en sonunda bir kere yıkansanız olmaz mı?« diye sordum. Şöyle buyurdu:
- هذَا أَزْكَى وَأَطْيَبُ وَأَطْهَرُ.
- *"(Olur, ancak) böyle yapmak daha temiz daha hoş ve daha paktır!"*[7]

[7] Ebu Davud.

- Rasulullah buyurdular ki:

- إِذَا أَتَى أَحَدُكُمْ أَهْلَهُ ثُمَّ بَدَا لَهُ أَنْ يُعَاوِدَ فَلْيَتَوَضّأْ بَيْنَهُمَا.

- *"Biriniz ehline temas eder sonra tekrar etmek dilerse ikisi arasında abdest alsın."*[8]

---

[8] Müslim, Tirmizi.

Cünüplük İle İlgili Fıkhi Hükümler:

- Fıkıh dilinde cünüplük, cinsî münasebet veya şehvetle meninin gelmesi (inzal) sebepleriyle meydana gelen ve belirli ibadetlerin yapılmasına engel olan hükmî kirlilik halinin adıdır. Meni gelsin veya gelmesin cinsî münasebet sonunda kadın da erkek de cünüp olur. Cünüplüğe yol açan cinsî münasebetin ölçüsü ve başlangıç sınırı, erkeklik organının sünnet kısmının girmiş olmasıdır. Erkek veya kadından şehvetle (cinsî zevk vererek) meninin gelmesi cünüplüğün ikinci sebebidir. Meninin uyku halinde veya uyanıkken, iradî ya da gayri iradî gelmesi sonucu değiştirmez. Şâfiîler hariç fakihlerin çoğunluğu, cünüplük için meninin şehvetle gelmesini şart gördüklerinden, ağır kaldırma, düşme, hastalık gibi sebeplerle meninin gelmesini cünüplük sebebi saymazlar.

- Uyandığında ihtilâm olduğunu hatırlamamakla birlikte elbisesinde meni bulaşığı gören kimsenin gusletmesi gerekir. Buna karşılık ihtilâm olduğunu hatırladığı halde elbisesinde böyle bir iz görmeyen kimsenin ise gusletmesi gerekmez.
- Cünüp olan kimsenin farz veya nâfile herhangi bir namaz kılması, tilâvet secdesi yapması, Kâbe'yi tavaf etmesi, Mushaf'ı eline alması, camiye girmesi ve orada bulunması câiz görülmez.
- Bu kimseler dua ve zikir maksadıyla besmele çekip Fâtiha, İhlâs, Âyetü'l-kürsî gibi sûre ve âyetleri okuyabilirler. Cünüp kimsenin bu halini herhangi bir farz namazın ifası vaktine kadar geciktirmesi ve bu arada yeme içme de dahil beşerî ve sosyal faaliyetlerini sürdürmesi fıkhen câiz ise de bir an önce cünüplükten kurtulması, bunun için de ilk fırsatta boy abdesti alması, değilse cinsel organını, el ve ağzını yıkaması tavsiye edilmiştir.

Cünüpken Yemek ve Uyumak:

- Hz. Âişe (ra) anlatıyor:
- كَانَ رَسُولُ اللَّهِ إِذَا أَرَادَ أَنْ يَنَامَ وَهُوَ جُنُبٌ غَسَلَ فَرْجَهُ وَتَوَضَّأَ وُضُوءَهُ لِلصَّلاَةِ
- "Rasulullah, cünüpken uyumak istediği takdirde avret mahallini yıkar ve namaz abdesti gibi abdest alırdı."
- Müslim'in bir rivayetinde şöyle rivayet edilmektedir:
- كَانَ إِذَا أَرَادَ أَنْ يَأْكُلَ أَوْ يَنَامَ تَوَضَّأَ وُضُوءَهُ لِلصَّلاَةِ
- "...Yemek veya uyumak istediği zaman namaz abdestiyle abdest alırdı"[9]

---

[9] Buhari, Müslim.

Guslün Farzları:

- Gusül, ilgili âyette de (el-Mâide 5/6) işaret edildiği gibi bütün vücudun kuru bir yer kalmayacak şekilde tamamen yıkanmasından ibarettir. Bunda bütün fakihlerin ittifakı vardır. Ancak Hanefî ve Hanbelî mezhebinde ağız ve burnun içi gusülde bedenin dış kısmından sayılmıştır. Böyle olunca guslün; ağza su almak (mazmaza), burna su çekmek (istinşak) ve bütün vücudu yıkamak şeklinde üç farzından söz edilir.
- Mâlikî ve Şâfiîler ile Şîa'dan Ca‘ferîler'e göre ağız ve burnun içini yıkamak sünnettir. Gusülde niyet Hanefîler'e göre sünnet, diğer mezheplere göre farzdır. Mâlikîler'e göre vücudu ovalamak ve gusül işlemlerinin arasını açmamak da guslün farzlarındandır.

- Gusül mutlak su denilen nehir, pınar, kuyu, deniz, kaynak ve yağmur suları ile yapılır. Saç, sakal, bıyık ve kaşların yıkanıp diplerine suyun ulaşması, kadınların örgülü olmayan saçlarını yıkamaları ve saç diplerine suyun ulaşması gerekir.
- Örgülü saçın çözülmesi şart olmayıp sadece diplerine suyun ulaştırılması yeterli olur. Gusül esnasında, bedendeki yara üzerinde sargı varsa bakılır; şayet yıkama yara için zararlı olmayacaksa sargı çözülüp yıkanır, değilse sargı üzerine meshedilir. İlmihal türü kitaplarda yer alan, boy abdesti alan kimsenin vücudunda iğnenin deliği kadar kuru yer kalmaması tavsiyesi gerçek mânada değil, vücudun su ile iyice yıkanması gerektiği şeklinde anlaşılmalıdır. Diş dolgusu ve kaplama, ayrıca deri üzerinde olup suyun deriyle temasını önleyen ve izâlesinde de güçlük bulunan boya ve benzeri maddeler, yukarıda da açıklandığı üzere gusle mani değildir.

Rasulullah'ın Gusül Abdesti:

- Hz. Aişe anlatıyor:
- أَنَّ النَّبِيَّ كَانَ إِذَا اغْتَسَلَ مِنَ الْجَنَابَةِ بَدَأَ فَغَسَلَ يَدَيْهِ. ثُمَّ يَتَوَضَّأُ لِلصَّلَاةِ. ثُمَّ يُدْخِلُ أَصَابِعَهُ فِي الْمَاءِ فَيُخَلِّلُ بِهَا أُصُولَ الشَّعْرِ.
- Rasulullah cenabetten gusledince önce ellerini yıkamaktan başlardı, sonra namaz abdesti gibi abdest alırdı. Sonra parmaklarını suya batırır, onlarla saç diplerini hilallerdi.
- حَتَّى إِذَا ظَنَّ أَنَّهُ قَدْ أَرْوَى بَشَرَتَهُ أَفَاضَ الْمَاءَ عَلَيْهِ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ. ثُمَّ غَسَلَ سَائِرَ جَسَدِهِ. ثُمَّ غَسَلَ رِجْلَيْهِ.

- Deriyi ıslattığı kanaati hasıl olunca tepesinden üç kere su dökerdi. Sonra da bedeninin geri kalan kısımlarını yıkardı. En sonra da ayaklarını yıkardı.[10]

[10] Buhari, Müslim.

Gusül Abdesti Alırken Bedeni İyice Yıkamak:

- Rasulullah buyurdu ki:
- إِنَّ تَحْتَ كُلِّ شَعْرَةٍ جَنَابَةً فَاغْسِلُوا الشَّعْرَ وَأَنْقُوا الْبَشَرَ
- *"Her bir kılın dibinde cünüblük vardır. Saçları yıkayın, deriyi paklayın."*[11]

[11] Ebu Davud, Tirmizi.

- Rasulullah buyurdu ki:
- مَنْ تَرَكَ مَوْضِعَ شَعْرَةٍ مِنْ جَنَابَةٍ لَمْ يَغْسِلْهَا فُعِلَ بِهِ كَذَا وَكَذَا مِنَ النَّارِ.
- *"Kim, yıkamadan tek bir saç kılının dibini kuru bırakırsa, ateşte nice nice azablara dûçar olacaktır."*
- Hz. Ali (ra) der ki: "Bu(nu işitmem) sebebiyle başıma düşman oldum. Bu sebeple başıma düşman oldum. Bu sebeple başıma düşman oldum." Nitekim Hz. Ali saçlarını keserdi."[12]

[12] Ebu Davud.

Guslün Sünnetleri ve Adabı:

- Gusle besmele ve niyet ile başlamak,
- Öncelikle elleri ve avret yerini yıkamak,
- Bedenin herhangi bir yerinde kir ve pislik varsa onu gidermek,
- Sonra namaz abdesti gibi abdest almak, fakat su birikintisi varsa ayakların yıkanmasını sona bırakmak,
- Abdestten sonra önce üç defa başa, sonra sağ, sonra sol omuza su dökmek, sonra diğer uzuvları yıkamak,
- Her defasında bedeni iyi ovuşturmak,
- Her âzayı üçer defa yıkamak,
- Suyun kullanımında aşırı davranmamak,
- Avret yerlerini örterek yıkanmak,

- Gusül esnasında konuşmamak,
- Gusülden sonra çabucak giyinmek guslün belli başlı sünnet ve âdâbındandır.
- Müslümanın kaplıca, yüzme havuzu, hamam gibi umuma açık yerlerde yıkanırken avret yerlerini örtmede titizlik göstermesi, başkasının açılan avret yerlerinden gözünü sakındırması, ayrıca bu yerlerde sağlık ve temizlik kurallarına da âzami ölçüde uyması gerekir. Hz. Peygamber hamama bir örtü ile girilmesini emretmiş, avret yerlerini açarak veya çıplak yıkanan kimselere meleklerin lânet edeceğini haber vermiştir.

Gusül Abdesti Alırken Örtünmek

- "Rasulullah açıkta (izarsız) yıkanan bir adam görmüştü. Derhal minbere çıkarak, Allah'a hamd ve senâda bulunduktan sonra şöyle buyurdu:
- إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ حَيِيٌّ سِتِّيرٌ يُحِبُّ الْحَيَاءَ وَالسَّتْرَ فَإِذَا اغْتَسَلَ أَحَدُكُمْ فَلْيَسْتَتِرْ
- *"Allah diridir ve ayıpları örtücüdür, hayayı ve örtünmeyi sever. Öyleyse biriniz yıkanınca örtünsün"*[13]

---

[13] Ebu Davud, Nesai.

Gusül Abdestiyle Namaz Kılmak:

- Hz. Aişe anlatıyor:
- أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ كَانَ يَغْتَسِلُ وَيُصَلِّى الرَّكْعَتَيْنِ بِصَلَاةِ الْغَدَاةِ، وَلَا أَرَاهُ يُحْدِثُ وُضُوءًا بَعْدَ الْغُسْلِ
- Rasulullah yıkanır, (sabahtan önce) iki rekat namazla sabah namazını kılardı. Gusülden sonra Rasulullah'ın bir de abdest aldığını zannetmiyorum.[14]

---

[14] Tirmizi, İbn Mace.